

Pr Kaja Kallas
Vabariigi Valitsus
Stenbocki maja
Rahukohtu 3, 15161 Tallinn

Tallinnas, 17. oktoobril 2023

Lugupeetud peaminister, pr Kaja Kallas!

Pöördun Teie poole seoses Teie juhitud valitsuse plaaniga kehtestada Eesti Vabariigis automaks. Ei selle ega ühegi teise uue maksu kehtestamist ega ka olemasoleva maksu tõstmist ei saa pidada õiglaseks, kuna valitsuskoalitsioon ei ole selleks rahvalt mandaati küsinud ega ka seda saanud. Kui aga valitsus liigub sellest hoolimata automaksu kehtestamise plaaniga edasi, tuleks eelnõu väljatöötamisel kindlasti võtta arvesse, et lasterikastel peredel on mitte maitse- või tarbimiseelistusena, vaid objektiivsest vajadusest (laste arvust) tulenevalt tarvis suuremat ja seetõttu ka raskemat, kas 7- või koguni 9-kohalist autot.

Toon probleemi ilmestamiseks näite. Kui 7-lapseline perekond sooviks endale soetada kõige lihtsama Volkswageni B-kategooria auto, kus oleks kõigile pereliikmetele istekoht, tuleks neil osta 9-kohaline väikebuss Volkswagen Transporter (täismassiga ca 3000 kg). Soovi korral soetada näiteks Saksamaalt selline mõned aastad kasutatud säästliku diiselmootoriga sõiduk kujuneks registreerimistasuks minu arvutuste kohaselt ligi 11 tuhat eurot. Valitsuse poolt niisuguse summa nõudmist lihtsalt selleks, et lasterikas pere saaks loa soetada turuhinnaga ja oma kuludega (st ilma riiklike toetusteta) mitte sugugi luksuslik, vaid lihtsalt perekonna vajadustele reaalselt vastav auto, ei saa pidada mõistlikuks.

Pidades silmas, et tihti vaid ühe tuluteenijaga lasterikaste perede rahaline olukord on sageli niigi keeruline, oleks riigi poolt sellise registreerimistasu nõudmine suuremale osale lasterikastest peredest üle jõu käiv – seda enam, et suuremad, rohkem kui 5-kohalised autod on niigi oluliselt kallimad. Nagu juba osutatud, puudub aga sellistel peredel reaalne võimalus kaaluda väiksema auto soetamist, sest autot, kus pole kõigile pereliikmetele istekohta, ei saagi ühiselt kasutada. Tõsi, võimalik on soetada vanem auto, aga kuna vanemad autod on pigem vähem säästlikud, saastavamad ning ka ebaturvalisemad, on võimalikult uue auto soetamise soov igati mõistlik ja põhjendatud.

Ju nõustute, et valitsuse poolt oleks põhjendamatu rakendada lasterikaste perede suhtes rahalisi mõjutusvahendeid, mis lähtuvad eesmärgist suunata neid soetama perekonna vajadustele selgelt mitte-vastavat autot. Kui seda siiski tehakse, siis muutuvad rakendatavad mõjutusvahendid sisuliselt lasterikkuse karistamiseks – seda enam, et lasterikastele peredele on auto hädavajalik tarbeese, mida on sageli (eriti maal elavate perede puhul) tarvis mitu.

Seaduse väljatöötamiskavatsusest ei nähtu, et seni oleks seadust välja töötades lasterikaste perede olukorra ja huvidega arvestamise aspekti arvesse võetud. Samas peaks selle aspektiga arvestama, kuna põhiseaduse paragrahvis 28 lõige 4 sätestatu kohaselt on lasterikkad pered riigi erilise hoole all. Võttes lisaks arvesse põhiseaduse paragrahv 27 lõikes 1 sätestatut, mille kohaselt on perekond rahva püsimise ja kasvamise ning ühiskonna alusena riigi kaitse all, oleks pigem kohane anda lasterikastele peredele auto soetamisel vabastus käibemaksu tasumise kohustusest, selle asemel, et koormata neid uute, karistusena mõjuvate maksude tasumise kohustusega.

Sellisest lähenemisest kajastuks ka reaalne püüdlus soosida lasterikaste perede heaolu ning luua seeläbi eeldusi Eesti demograafilise olukorra paranemiseks.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Varro Vooglaid
Riigikogu liige